

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "2011. gada uzraudzības ziņojums par Eiropas Savienības stratēģiju ilgtspējīgai attīstībai: EESK novērtējums" (pašiniciatīvas atzinums)

(2012/C 229/04)

Ziņotājs: **PALMIERI kgs**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2011. gada 25. oktobrī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu

"2011. gada uzraudzības ziņojums par Eiropas Savienības stratēģiju ilgtspējīgai attīstībai: EESK novērtējums".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2012. gada 11. maijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 481. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 23. un 24. maijā (23. maija sēdē), ar 138 balsīm par, 9 balsīm pret un 12 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) uzskata, ka Eurostat uzraudzības ziņojums (2011. gada uzraudzības ziņojums par ES ilgtspējīgas attīstības stratēģiju) ir nodevērs un nozīmīgs instruments, lai:

- apzinātu līdzšinējos sasniegumus virzībā uz Eiropas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas mērķu sasniegšanu;
- pārskatītu un pilnveidotu minētās ES ilgtspējīgās attīstības stratēģijas mērķus, darbības un pasākumus, kā arī uzlabotu pašlaik izmantotās ilgtspējīgas attīstības novērtēšanas metodes un instrumentus;
- risinātu jaunās problēmas, īpaši saistībā ar pasaules ekonomikas un finanšu krīzes izraisīto ietekmi uz ilgtspējīgās attīstības stratēģiju.

1.2 Šajā saistībā EESK pauž nožēlu, ka Komisija nav izstrādājusi ziņojumu par ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanu, un aicina Komisiju un citas ES iestādes reaģēt uz Eurostat ziņojuma secinājumiem, kurš ir pašas stratēģijas neatņemama sastāvdaļa un nozīmīgs instruments, lai veiktu līdz šim īstenoto pasākumu politisko novērtējumu un noteiktu turpmākās rīcības pamatnostādnes.

1.3 Tāpēc EESK uzskata: lai īstenotu stratēģijas mērķus, ir vajadzīga efektīvāka politiska rīcība, sākot ar centieniem pareizi izvērtēt ilgtspējīgas attīstības stāvokli; tas nozīmē, ka vienlaikus ir jāveic gan zinātnisks, gan politisks novērtējums par ilgtspējīgas attīstības atbalsta pasākumu efektivitāti.

1.4 Šajā sakarā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja vēlreiz aicina ņemt vērā ilgtspējīgas attīstības novērošanas centrā par šiem jautājumiem izstrādātās norādes un apsvērumus, lai

ļautu pilsoniskajai sabiedrībai paust savu nostāju. Pāreja uz ilgtspējīgākas attīstības modeli izdosies tikai tad, ja, izvērsot dialoga struktūras starp pilsonisko sabiedrību un politikas veidotājiem, tiks uzsākti demokrātiski procesi, kas veicina sabiedrības izpratni un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.

1.5 EESK uzsver, ka jāstiprina ilgtspējīgas attīstības stratēģijas saiknes ar citām nozīmīgām ES politikas iniciatīvām. Pārnozaru un visaptveroša ilgtspējīgas attīstības jēdziena būtība ir izveidot ciešu saistību ar visām citām jaunajām politikajām prioritātēm (sociālā vienlīdzība, cīņa pret nabadzību un bezdarbu, sociālais taisnīgums, efektīva resursu izmantošana, dabas kapitāla aizsardzība, sociālā kohēzija, sadarbība attīstības jomā).

1.5.1 Šī nepieciešamība savstarpēji saistīt dažādas ES politiskās stratēģijas ir īpaši svarīga tieši pašreizējā vēsturiskajā brīdī. Pasaules ekonomikas krīzes izraisītās smagās sekas liek nodalīt globālā ekonomikas stāvokļa ietekmi no sīki izstrādātu un strukturētu ilgtermiņa ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādes.

1.5.2 Īpaši EESK uzsver Eiropas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un stratēģijas "Eiropa 2020" labākas sadarbības un integrācijas nepieciešamību, lai nodrošinātu, ka stratēģijas "Eiropa 2020" darbības ir efektīvi orientētas uz ilgtspējīgākas attīstības īstenošanu. Jaunu rādītāju analīze un izpēte ļauj novērtēt ilgtspējīgu patēriņa un ražošanas modeļu veicināšanas pasākumu efektivitāti, kā arī sekmēt "Eiropa 2020" pārraudzības procesu.

1.6 EESK iesaka stiprināt ilgtspējīgas attīstības sociālo dimensiju, galvenokārt ņemot vērā ekonomikas krīzes ietekmi uz sociālajiem jautājumiem, jo īpaši bezdarba, nevienlīdzības un sociālās atstumtības riska pieaugumu, kas visvairāk skar visneaizsargātākās grupas un rada ilgtermiņa ķēdes veida ietekmi uz cilvēku dzīves apstākļiem, kā arī ierobežo rīcības brīvību vides aizsardzības jomā.

1.7 EESK īpaši atbalsta tādas ekonomikas attīstības veicināšanu, kas varētu nodrošināt ekonomikas izaugsmi, mazinot negatīvu ietekmi uz vidi, un ņemtu vērā vienlīdzības, sadarbības un sociālā taisnīguma pamatprincipus (kuri ir ilgtspējīgas attīstības jēdziena pamatā).

1.7.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atbalsta vidi saudzējošas izaugsmes un ekonomikas koncepciju, kas tiek īstenota ilgtermiņa ilgtspējīgas attīstības kontekstā, samazinot iespēju nevienlīdzību vai vienādojot priekšnoteikumus pārejā uz zema oglekļa emisiju līmeņa attīstības modeli ⁽¹⁾.

1.7.2 Tāpēc EESK atzinīgi vērtē Starptautiskās Darba organizācijas (ILO) ieteikumus attiecībā uz zaļajām darba vietām, lai pārejā uz zaļo ekonomiku darba ņēmējiem un ņēmējām būtu nodrošināti pienācīgi darba apstākļi un ļoti kvalitatīvas darba vietas, tādējādi novēršot to, ka zaļā ekonomika atkal rada sociālo sašķeltnību, kas novērota citos pārmaiņu posmos.

1.8 Pārejā uz ilgtspēju ir svarīgi palielināt ieguldījumus pētniecībā un inovācijā, galvenokārt enerģētikas jomā, lai veicinātu tādu attīstības modeli, kas pārsvarā izmanto atjaunojamās enerģijas avotus un ir mazāk atkarīgs no fosilo kurināmo patēriņa, turpinātu ekonomikas energointensitātes samazināšanu, kā arī lai radītu pozitīvu ietekmi uz izaugsmi un nodarbinātību, ko var panākt, uzsākot jaunas darbības un veicinot ekonomikas konkurētspēju.

1.9 Līdztekus pētniecības un tehnoloģiju inovācijas kvalitātei būtiska nozīme ir arī izglītībai — tā pavada pilsonisko sabiedrību ceļā uz citādu attīstības modeli, piedāvājot atbilstošus instrumentus, lai efektīvi risinātu attīstības radītos uzdevumus un stiprinātu tās pārmaiņu katalizatora lomu.

1.10 Tāpēc nozīmīgs mērķis ir atbilstīga informētība un izglītošana ilgtspējīgas attīstības jomā, kam jāīstenojas līdztekus efektīvāku rādītāju ieviešanai, lai mērītu sasniegto progresu virzībā uz lielāku ilgtspēju.

1.11 Īpaši lietderīgi ir turpināt EESK uzsāktu iniciatīvu atbalstīt jaunu rādītāju izstrādāšanu ekonomiskā progresa noteikšanai papildus IKP ⁽²⁾ un jāizmanto kā kvantitatīvo, tā kvalitatīvo analīžu jomas un jāņem vērā arī sociālo dalībnieku redzējums un vērtējums par ilgtspējas jautājumiem.

⁽¹⁾ EESK atzinums par tematu "EESK nostāja par gatavojamos Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencei par ilgtspējīgu attīstību (Rio + 20)", ziņotājs: Wilms kgs, OV C 143, 22.5.2012., 39. lpp.

⁽²⁾ EESK atzinums par tematu "IKP un ne tikai. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība papildu rādītāju izvēlē", OV C 181, 21.6.2012., 183. lpp.

1.12 Tikai iesaistot speciālistus, politiskos un sociālos spēkus un pilsonisko sabiedrību kopējā procesā, būs iespējams veidot jaunu politisko un sociālo kultūru, kas spēs radīt tādas attīstības jēdzienu, kura ietvers un apvienos trīs jomas — ekonomikas, sociālo un vides jomu, kas ir cilvēces progresa kvalitātes un ilgtspējas jēdziena pamatā.

2. Ievads

2.1 Pašreizējais Eurostat uzraudzības ziņojums (2011. gada uzraudzības ziņojums par ES ilgtspējīgas attīstības stratēģiju), atspoguļojot ES 2011. gada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, sniedz detalizētu apskatu par stāvokli Savienības dalībvalstīs divus gadus pēc krīzes un attiecīgi ļauj kritiski novērtēt gan sabiedrībā notiekošās dziļās pārmaiņas, gan pašreizējās debates par iespēju, ka pāreja uz ekonomiku ar zemām oglekļa emisijām var novērst lejupslīdi, veicinot ražošanas atsākšanos un novēršot bezdarbu.

2.2 EESK, ņemot vērā savu starpnieka lomu starp ES iestādēm un organizēto pilsonisko sabiedrību, vēlas sniegt ieguldījumu pārdomās par minēto ziņojumu, veicinot Eiropas iedzīvotāju pārstāvības iestāžu piedalīšanos to tematu un projektu novērtēšanā, kas ir svarīgi attīstības ekonomiskās, sociālās un vides ilgtspējas īstenošanai.

2.3 Šajā atzinumā ņemti vērā arī iepriekšējie EESK atzinumi, kas izstrādāti, gatavojoties ilgtspējīgai attīstībai veltītajai ANO konferencei (UN Conference on Sustainable Development — UNCSD), kura notiks Riodežaneiro ("Rio + 20") 2012. gada jūnijā.

2.3.1 Šis atzinums ir pilsoniskās sabiedrības ieguldījums "Rio + 20" sammita sarunās, īpaši attiecībā uz vienu no diviem galvenajiem uzdevumiem, kas būs sammita uzmanības centrā — institucionālā sistēma ilgtspējīgai attīstībai.

3. Vispārīgās piezīmes

3.1 Datu analīze 2011. gada ziņojumā liecina, ka daži virzība uz ES ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu sasniegtie rezultāti ir vairāk saistīti ar pašreizējā globālās ekonomikas stāvokļa ietekmi, nevis ar ilgtermiņa strukturētu stratēģiju ieviešanu, kuru mērķis ir ilgtspējīga attīstība. Viena no prioritātēm ir analizēt un mazināt pašreizējās atšķirības starp dalībvalstīm, īstenojot virzību uz šiem mērķiem.

3.1.1 Attiecībā uz **labvēlīgu attīstību**, kas uzsvērta ziņojumā par laika posmu no 2000. gada līdz pašreizējam brīdim, uzsvērti šādi aspekti:

— ir samazinājies potenciālo nabadzīgo un sociāli atstumto personu skaits (lai gan ir palielinājies nabadzīgo darba ņēmēju skaits);

- ir palielinājies dzīves ilgums un uzlabojusies sabiedrības vispārējā veselība (lai gan joprojām pastāv nevienlīdzīga piekļuve veselības aprūpei);
- ir samazinājušās siltumnīcefekta gāzes emisijas un pieaugusi atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana;
- ir stabilizējies biežāk sastopamo putnu sugu skaits un daudzveidība, kas labi atspoguļo bioloģiskās daudzveidības un dabas sistēmu integritātes vispārējo stāvokli.

3.1.2 Attiecībā uz **nelabvēlīgu attīstību** norādīts, ka:

- ir paaugstinājies pieprasījums pēc izejvielām, taču ir apstiprināta pozitīva tendence resursu produktivitātes jomā;
- ir palielinājies vecāka gadagājuma darbinieku skaits, tomēr nav sasniegts 2010. gadā paredzētais mērķis;
- zvejniecības darbība joprojām pārsniedz zivju krājumu ilgtspējīgas ieguves apjomu;
- ir notikusi tikai relatīva ekonomikas attīstības un transporta enerģijas patēriņa atsaiste, kā arī preču un pasažieru transports nav novirzīts uz tādiem transporta veidiem, kas pēc iespējas mazāk ietekmē vidi;
- nav sasniegts 2010. gadam izvirzītais mērķis — 0,56 % no nacionālā kopienākuma novirzīt oficiālam attīstības atbalstam.

3.2 Saistībā ar krīzes ietekmi uz *Eurostat* ziņojumā analizēto labvēlīgu un nelabvēlīgu tendenču attīstību norādīts, ka klimata pārmaiņas izraisīto gāzes emisiju samazināšana, no vienas puses, ir panākta ar enerģijas efektīvāku izmantošanu un kurināmā ar zemu oglekļa emisiju plašāku lietojumu, bet, no otras puses, to nosaka arī krīzes radītās sekas.

3.2.1 Enerģija, būdama visu saimniecisko darbību priekšnoteikums, ir ar ekonomikas izaugsmi visciešāk saistītais mainīgais lielums, ko pierāda galīgā enerģijas patēriņa samazināšanās, samazinoties IKP. Tas norāda, ka ir svarīgi turpināt atsaistīt ekonomikas izaugsmi no spiediena uz vidi, nodalot labklājības gūšanu no enerģijas patēriņa.

3.3 Kopumā no *Eurostat* ziņojuma izriet, ka Eiropas Savienība ir sasniegusi ievērojamu progresu virzībā uz vides, ekonomikas un sociālo ilgtspēju, tomēr ES ekonomika joprojām intensīvi patērē enerģiju un tās oglekļa emisijas ir augstas, tāpēc ir jāpieliek vairāk pūļu, lai panāktu dziļas strukturālas pārmaiņas un uzsāktu ilgtermiņa pāreju, ko neietekmētu pašreizējais globālās ekonomikas stāvoklis.

4. Īpašas piezīmes

4.1 To rādītāju analīze, ar kuriem mēra **sociāli ekonomiskās attīstības** līmeni no 2000. līdz 2011. gadam, īpaši norāda uz pasaules ekonomikas krīzes radītās lejupslīdes ietekmi. Īpaši tas ir redzams, pārbaudot IKP, ieguldījumus un darba produktivitāti.

4.1.1 Negatīva virzība novērota saistībā ar bezdarbu un nodarbinātību; īpašas bažas rada jauniešu bezdarba līmenis. Toties pozitīva tendence vērojama ģimeņu taupīguma atjaunošanā kā reakcija uz krīzi, pētniecības un attīstības izdevumu paaugstināšanā un energointensitātes uzlabošanā, kurā vērojama pilnīga atsaistīšana.

4.1.2 Sociāli ekonomiskās attīstības jomā novērots progress uz novatorisku un ekoeftīvu ekonomiku balstītas sabiedrības veidošanā, kas nodrošina augstu dzīves līmeni pilsoniskajai sabiedrībai. Ekonomikas krīze ir negatīvi ietekmējusi šo mērķu sasniegšanu. Tomēr attīstība, padarot ekonomiku saudzīgāku pret vidi, var radīt spēcīgu sviras efektu cīņā ar lejupslīdi, tādējādi veicinot ražošanas un nodarbinātības atjaunošanu.

4.2 Analizējot panākto progresu **ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa** modeļu jomā, vērojamas pretrunīgas norises. Kaut arī ES ir sākusi efektīvāk izmantot resursus, pastāvīgi palielinās pieprasījums pēc izejvielām. Enerģētikas jomā palielinās elektroenerģijas patēriņš, bet samazinās enerģijas galapatēriņš. Atkritumu apsaimniekošanas jomā ir palielinājusies bīstamo atkritumu ražošana, bet samazinājies neminerālo atkritumu daudzums un palielinājusies atkritumu pārstrāde. Turklāt ir novērots pastāvīgs automobiļu skaita pieaugums, bet samazinājušās piesārņojošo vielu emisijas, kas lielā mērā ir saistīts ar lejupslīdi transporta nozarē un efektīvāku motoru izstrādi.

4.2.1 Kontrastainā aina, kas izriet no analizētajiem rādītājiem, rāda, ka, neskatoties uz sasniegto progresu, nepieciešami turpmāki centieni, lai sasniegtu mērķi pārraut saikni starp ekonomikas izaugsmi un resursu izmantošanu, ņemot vērā ekosistēmu noslogojuma kapacitāti. Turklāt ir svarīgi ņemt vērā patēriņa un ražošanas savstarpējo atkarību un veicināt produktu dzīves cikla jēdzienu. Tāpēc pūles galvenokārt ir jāiegulda informēšanas pasākumos, lai attiecībā pret vidi veicinātu atbildīgākus ražošanas un patēriņa modeļus.

4.3 Rādītāji, kas attiecas uz **sociālo iekļaušanu**, liecina par pārsvarā labvēlīgu attīstības tendenci un nabadzības riska vai sociālās atstumtības mazināšanos. Tomēr vērojama nabadzības riska palielināšanās vecuma grupā no 25 līdz 49 gadiem un, lai gan mazākā mērā, bezdarba līmeņa paaugstināšanos jauniešu vidū (vecumā no 18 līdz 24 gadiem). Savukārt ir samazinājusies nabadzības intensitāte, ienākumu nevienlīdzība, ilgstoša bezdarba līmenis un atalgojuma atšķirības atkarībā no dzimuma.

4.3.1 Kā nelabvēlīgas tendences var minēt šādas: ir paaugstinājusies nodarbināto personu nabadzība; ir nepietiekami palielinājusies daļība mūžizglītībā, lai sasniegtu 2010. gadam paredzēto mērķi; ir būtiski jāsamazina priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas līmenis.

4.3.2 Lai arī Eurostat ziņojumā attēlota diezgan labvēlīga aina, ir jāuzlabo rezultāti, kas attiecas uz priekšlaicīgu skolas pamešanu un mūžizglītību. Nabadzības risks vairāk skar tieši personas ar zemu izglītības līmeni. Turklāt izglītībai un apmācībai ir liela nozīme, lai varētu izmantot nodarbinātības iespējas, kas saistītas ar zaļās ekonomikas attīstību, kurai nepieciešama jaunu ekoeфекtīvu tehnoloģiju izstrāde un zināšanu pielāgošana atbilstoši tehnoloģiju inovāciju procesiem. Tāpēc izglītības pasākumi ir ļoti nozīmīgi gan, lai veicinātu darba uzsākšanas iespējas jauniešiem, gan tādēļ, lai reaģētu uz jau strādājošu personu vajadzībām, kurām jāpārvar ar notiekošajām pārmaiņām saistītās problēmas.

4.4 **Demogrāfisko pārmaiņu** analīze liecina par vērtīgu uzlabojumu attiecībā uz vecāka gadagājuma personu nodarbinātības līmeni, uz dzīves ilgumu, kas pārsniedz 65 gadus, un nabadzības riska samazināšanos personām, kas vecākas par 65 gadiem.

4.4.1 Tomēr pretstatā minētajiem uzlabojumiem labklājības izdevumu un valsts parāda kvantitatīvais un kvalitatīvais līmenis turpina celties. Pašreizējās demogrāfiskās pārmaiņas, it īpaši zems dzimstības līmenis un paredzamā dzīves ilguma pieaugums, kā arī ar to saistītā nelīdzsvarotība starp paaudzēm, liek risināt uzdevumu izveidot savstarpēji iekļaujošu sabiedrību, nodrošinot valsts izdevumu ilgtspējīgu līmeni un pielāgojot izdevumus labklājības jomā uz mainītu vajadzību pamata, kas ietver lielāku pieprasījumu pēc pensijām, veselības aizsardzības un ilgtermiņa aprūpes.

4.5 **Sabiedrības veselības** analīze liecina par uzlabojumiem attiecībā uz ilgāku un veselīgāku dzīvi — palielinās dzīves ilgums, samazinās hronisku slimību dēļ mirušo personu un pašnāvību skaits; turklāt ir apstiprināts, ka ir samazinājusies toksisku ķīmisko vielu ražošana, smagu negadījumu darbā līmenis un saskarsme ar trokšņa piesārņojumu. Neskatoties uz šo labvēlīgo ainu, dažādām sociāli ekonomiskajām grupām tomēr joprojām nav vienlīdzīga piekļuve medicīniskajai palīdzībai.

4.5.1 Sabiedrības veselības koncepcija ietver dažādus sociālās, ekonomiskās un vides attīstības aspektus (veselība un drošība darba vietās, finansējums veselības aprūpei, saskarsme ar piesārņojošām vielām utt.), un tā ir viens no svarīgākajiem ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas uzdevumiem, kura risināšanā jāpieliek vairāk pūļu virzībā uz integrētu analītisku pieeju, lai apvienotu trīs ilgtspējas jomas, kuras bieži tiek uztvertas atsevišķi.

4.6 **Klimata pārmaiņu un enerģijas** rādītāju analīze liecina par dažiem būtiskiem uzlabojumiem; taču, ņemot vērā ciešo saikni starp enerģiju un ekonomikas attīstību, šīs tendences ir ievērojami ietekmējusi arī ekonomikas krīze. Ir novērotas šādas pozitīvas pārmaiņas: siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanās, kas ir pietuvinājusi ES mērķim līdz 2020. gadam samazināt šīs emisijas par 20 % un Kioto mērķim 2012. gadam; atjaunojamo enerģijas avotu īpatsvara pieaugums, kas līdz 2020. gadam varētu sasniegt mērķi — 20 % enerģijas no atjaunojamiem avotiem, nosedzot kopējo iekšējo enerģijas patēriņu, un atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanas pieaugums transporta jomā. Visbeidzot jākonstatē, ka ir samazinājies pieprasījums pēc enerģijas.

4.6.1 Savukārt ir novērotas šādas nelabvēlīgas pārmaiņas: 2000.–2009. gadā ir pieaugusi atkarība no importētās enerģijas; nav sasniegts 21 % atjaunojamo enerģijas avotu līmenis elektrības ražošanā; progress koģenerācijas jomā un nodokļu sloga pārlikšanā no darbaspēka uz resursu izmantošanu ir nepietiekams.

4.6.1.1 Enerģijas ražošana un patēriņš rada visvairāk CO₂ emisiju un tādējādi visvairāk globāli ietekmē vidi. Tāpēc ļoti svarīga ir tehnoloģiju inovācija enerģētikas nozarē. Turklāt atjaunojamo enerģijas avotu plašāka izmantošana un energoefektivitātes palielināšana ne tikai samazina klimatu mainīgo gāzu emisijas, bet var arī radīt ekonomiskus un sociālus ieguvumus saistībā ar jaunām darbības jomām, kurās rodas darba vietas un kurās vides aizsardzības prasības tiek apvienotas ar ekonomikas izaugsmes un darba prasībām.

4.6.1.2 Tādēļ ir jānodrošina, lai ekonomikas krīze neapdraudētu pašlaik notiekošo ekonomikas pielāgošanu vides prasībām, jo lejupslīdes periodā šis process ir īpaši neaizsargāts.

4.7 Arī **ilgtspējīga transporta** jomā vērojamas pārmaiņas daļēji saistītas ar ekonomikas krīzes sekām. Īpaši no tām izrietošā transporta apjoma samazinājuma dēļ ir samazinājies ceļa negadījumu skaits, kā arī siltumnīcefekta gāzu emisiju līmenis un enerģijas patēriņš, attiecībā uz kuriem ir konstatēta tikai relatīva atsaistīšana.

4.7.1 Starp pozitīvām tendencēm novērojams progress gan oglekļa emisiju samazinājumā, ko radījuši jaunās paaudzes automobiļi, gan gaisu piesārņojošo emisiju samazinājumā. Savukārt starp negatīvajām tendencēm novērots, ka ne preču, ne pasažieru transporta jomā nenotiek pāreja uz transportu ar mazāku ietekmi uz vidi.

4.7.1.1 Transports ir sarežģīta joma, un tās problemātiskie aspekti ir saistīti ar dažādiem cēloņiem, tostarp ar dzīves stilu un patēriņa kultūras modeļiem. Šajā ziņā transports ir piemērs

tam, ka cīņa ar klimata pārmaiņām, lai tā būtu efektīva, nedrīkst aprobežoties tikai ar politisku rīcību un tehniskiem risinājumiem, bet galvenokārt jāņem vērā iedzīvotāju ikdienas ieradumi.

4.8 Centieni **dabas resursu** aizsardzības jomā ir devuši dažus pozitīvus rezultātus, bet joprojām ir veicami nozīmīgi uzdevumi. Biežāk sastopamo putnu sugu skaits un dažādība ir stabila, bet zivju krājumi joprojām tiek izmantoti pārmērīgi⁽³⁾. Palielinās aizsargājamo dabas teritoriju skaits, bet uz lauksaimniecības un daļēji dabisko zemju rēķina turpinās arī pilsētu zonu paplašināšanās.

4.8.1 Dabas resursi ir ne tikai priekšnoteikums ražošanas darbības un cilvēku patēriņa attīstībai, bet no tiem ir atkarīgs arī ekosistēmu līdzsvars, kura izmaiņas var neatgriezeniski ietekmēt visu planētu. Tāpēc jāpieliek lielākas pūles, lai saglabājot zemes dabiskos resursus un to bioloģisko daudzveidību, apturētu vides degradēšanos.

4.8.2 Ir steidzami jānovērs pašreizējās atšķirības attiecībā uz ekoloģiskajiem rādītājiem, izstrādājot papildu rādītājus, lai tādējādi labāk atspoguļotu bioloģisko resursu stāvokli, kā arī no ekosistēmām izrietošo pašreizējo un turpmāko labumu sabiedrībai.

4.9 Lai gan krīze ir negatīvi ietekmējusi tirdzniecības plūsmas (sakarā ar lielāku importu no jaunattīstības valstīm un subsīdiu samazināšanu ES lauksaimniecībai), finansējumu ilgtspējīgas attīstības jomā un dabas resursu apsaimniekošanu, 2000. gadā aizsāktās **globālās partnerības** attīstībā var vērot pozitīvas norises.

4.9.1 Tomēr nacionālā kopienākuma daļa, ko izmanto oficiālam atbalstam jaunattīstības valstu attīstībai, ir palielinājusies pārāk maz, un 2010. gadam izvirzītais mērķis nav sasniegts. Turklāt ir samazinājusies oglekļa emisiju atšķirība starp ES un jaunattīstības valstīm, jo, samazinoties emisijām Savienības valstīs, jaunattīstības valstīs tās ir palielinājušās.

4.9.2 Globālās partnerattiecības ir nozīmīga ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas joma — izplatītās nabadzības apkarošana,

nevienlīdzība un resursu nepieejamība mazāk attīstītajās valstīs un jaunattīstības valstīs — tie ir galvenie uzdevumi ilgtspējīgas attīstības jomā. Tāpēc ir jāpalīdz nabadzīgākajām valstīm kopsolī īstenot taisnīgu pāreju uz ilgtspēju, ņemot vērā iedzīvotāju skaita pieaugumu pasaulē, arvien augstākās prasības attiecībā uz dzīves līmeni un izejvielu patēriņa pieaugumu.

4.10 **Labas pārvaldības** rādītāji atspoguļo gan pozitīvas, gan negatīvas tendences. Attiecībā uz labvēlīgu attīstību jānorāda uz to, ka: a) ES likumu pārkāpumu gadījumu skaits valstu līmenī ir ievērojami samazinājies; b) no 2007. līdz 2009. gadam Eiropas direktīvu transponēšana ir pārsniegusi mērķi — 98,5 %; c) ir paaugstinājusies e-pārvaldības pieejamība galvenajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem un to izmantošana dalībvalstu iedzīvotāju vidū; d) puse no aptaujātajiem iedzīvotājiem uzticas Eiropas Parlamentam. Attiecībā uz nelabvēlīgu attīstību ir novērots, ka: e) aizvien mazāk cilvēku piedalās valstu vēlēšanās, kā arī Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kurās dalība ir zemāka nekā valstu vēlēšanās (vairāk nekā 20 % atšķirība 27 valstīs, izņemot vienu, kurā ir pretēja situācija); f) joprojām nav veikti pietiekami pasākumi, lai pārveidotu nodokļu sistēmu, palielinot vides nodokļu īpatnību kopējos nodokļu ieņēmumos.

4.10.1 Pārvaldības jēdziens ir cieši saistīts ar ilgtspējīgu attīstību un sociālā un paaudžu taisnīguma principu, saskaņā ar kuru līgumos, ko noslēdz pašreizējās paaudzes, jāņem vērā nākamo paaudžu intereses. Labai pārvaldībai ir vajadzīga demokrātiskas sabiedrības veidošana, kurā, izmantojot dialoga struktūras starp iedzīvotājiem un politikas veidotājiem, pilnībā iesaistās ekonomikas aprindas, sociālie partneri un pilsoniskā sabiedrība.

4.11 EESK uzskata, ka pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana un līdzdalība ir ļoti svarīga, lai gūtu lielākus panākumus ilgtspējīgas attīstības īstenošanā un konsolidētu iepriekš minēto ES ilgtspējīgas attīstības stratēģiju. Lai nodrošinātu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību un dotu tai iespēju palīdzēt īstenot ilgtspējīgu attīstību, jāpaplašina piekļuve zināšanām un informācijai par ilgtspējas jautājumiem.

4.12 Lai uzlabotu saziņu, jāievieš arī efektīvāki parametri, ar kuriem mēra panākumus ilgtspējīgas attīstības jomā. Īpaši jāturpina EESK uzsāktā iniciatīva atbalstīt jaunu rādītāju izstrādāšanu ekonomiskā progresa noteikšanai papildus IKP⁽⁴⁾, kuri vides un sociālās kvalitātes novērtējumā ļautu iekļaut ekonomikas novērtējumā; turklāt ir jāapvieno kvantitatīvās un kvalitatīvās analīzes aspekti, kā arī jāņem vērā sociālo dalībnieku viedoklis un vērtējums ilgtspējas jautājumos.

⁽³⁾ EESK atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par zvejas un akvakultūras produktu tirgu kopīgo organizāciju", OV C 181, 21.6.2012., 14. lpp..

⁽⁴⁾ EESK atzinums par tematu "IKP un ne tikai. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība papildu rādītāju izvēlē", OV C 181, 21.6.2012., 14. lpp.

4.13 Derīgas informācijas sistēmas izstrāde, ne tikai izziņas nolūkā, faktiski ir lēmumu pieņemšanas un politiskā procesa daļa un rada pamatu sociālo prioritāšu sistēmas izveidei. Tāpēc sociālā un vides progresa nozīmīgums jāapspriež un attiecīgi jauni rādītāji un interpretācijas instrumenti jāizstrādā, demokrātiskā lēmumu pieņemšanā aktīvi iesaistot speciālistus, politiskos un sociālos spēkus un pilsonisko sabiedrību.

4.14 EESK atzīmē arī to, ka nav izstrādāts no Eurostat darba izrietošs ziņojums par nākotnes perspektīvām, un pieprasa paskaidrot, kā turpmākie politikas pasākumi un virzieni tiks ietverti Komisijas un dalībvalstu darbā.

Briselē, 2012. gada 23. maijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Staffan NILSSON
